

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

DARIO FO

**E-un rege nebun
în Danemarca**

După o idee a lui Jacopo Fo

Traducere din italiană de
VLAD RUSSO

HUMANITAS
fiction

Caroline Mathilde

Juliane Marie de Braunschweig-Lüneburg

Redactor: Cristina Gogianu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Iuliana Constantinescu, Carmen Petrescu

Tipărit la Art Group

DARIO FO
C'È UN RE PAZZO IN DANIMARCA
Copyright © 2015 Chiarelettere editore srl
All rights reserved.
Romanian edition published by arrangement
with Agenția Literară Livia Stoia.

© HUMANITAS FICTION, 2017,
pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FO, DARIO
E-un rege nebun în Danemarca: după o idee de Jacopo Fo /
Dario Fo; trad. din italiană de George-Vladimir Russo. –
București: Humanitas Fiction, 2017
ISBN 978-606-779-236-0
I. Russo, George-Vladimir (trad.)
821.131.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Cuprins

Notă	11
Prolog	13
Partea întâi	15
<i>Prins în poveste și în afara ei</i> 16	<i>O ficțiune e mai plăcută decât realitatea</i> 19
<i>Regele e lipsit de orice rațiune</i> 21	<i>„Christian al meu e nespus de frumos... păcat numai că e cam ciudat“</i> 23
<i>Un dialog normal între îndrăgostiți</i> 26	<i>Inventarea scrisorilor de dragoste secrete</i> 30
<i>Căsătoria cu un mire imaginar</i> 33	<i>Scena unui amor nebun</i> 35
<i>O căsătorie de coșmar cu rânjete</i> 36	<i>Regele farsei neașteptate</i> 40
<i>Copilul s-a născut, dar tatăl unde e?</i> 42	<i>Pe urmele regelui</i> 43
<i>Descoperirea Vechiului continent</i> 45	<i>Se pleacă în zori</i> 46
<i>Întoarcerea la Copenhaga</i> 52	<i>Fiul regelui e în mare primejdie</i> 55
<i>Elogiul unui savant lipsit de pedanterie</i> 59	<i>Consilierul își reia povestirea</i> 60
<i>Amărăciunea singurătății</i> 62	<i>E absolută nevoie de schimbare</i> 64
<i>Este fiul reginei-mamă impotent?</i> 70	<i>Un străin guvernează Danemarca!</i> 75
<i>Dansul pe gheață</i> 77	<i>Despre nebunie</i> 81
<i>Vrăjitoarea reginei-mamă</i> 87	<i>Furtuna cea mare</i> 90
<i>După furtună: salamandra!</i> 93	
Partea a doua	107
<i>Cum se lichidează un ministru insuportabil</i> 107	<i>Balul de la Curte și lovitura de stat</i> 109
<i>Un proces improvizat</i> 111	<i>Și acum, iată guvernul dorit atât de aprig de regină</i> 113
<i>Mama este aceea care-ți usucă lacrimile</i> 117	<i>Un ofițer cu cizme pe post de guvernantă</i> 119
<i>Respectă-ți și recunoaște-ți tatăl</i> 120	<i>Marea corabie vikingă se ivește din mâl, iar mama iese din</i>

închisoare 125 *O lecție de lingvistică demnă de un rege* 130 *Un comentariu pe față* 132 *O scenă exprimată în simboluri neiertătoare* 134 *Bucuria de a te întoarce la prima copilărie* 138 *Lecția lui Jean-Jacques Rousseau* 140 *Lunga noapte a fantomelor* 142 *Un vânt turbat anunță viitoarea înfruntare cu cei de la „Șapte băte“* 147 *1781: un crâmpei fundamental din istoria Danemarcei* 159 *Colecția portretelor de Curte, cuprinzând și o curviștină* 168 *În loc de încheiere* 170

Regele Christian VII

Notă

Idea acestei cărți s-a născut în urma unei cercetări privitoare la regii Danemarcei din secolul al XVIII-lea, realizată de fiul meu Jacopo. El a rămas surprins îndeosebi de relatările și mărturiile contradictorii expuse de contemporanii celor doi regi.

Prolog

Oameni, povestiți-vă istoria.

Alberto Savinio

Începând din secolul al XV-lea, în întreaga Europă, mulți oameni citiți aveau obiceiul de a ține un jurnal. Așa se face că ne-au parvenit mărturii ale unor oameni obișnuiți, dar și ale unor personaje istorice adesea celebre, bărbați și femei. Iar noi am profitat de ele pentru a ne îmbogăți cercetările privind acele epoci în care ziarele erau puține, iar textele tipărite circulau cu deosebire în rândul claselor avute.

Întâmplările prezentate aici sunt pline de personaje cel puțin excepționale. Documentele găsite ne-au permis să reconstituim evenimentele tragice și groțesti care au marcat Scandinavia în perioada dintre secolul al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea, mult timp rămase aproape complet necunoscute celor mai mulți dintre noi.

Partea întâi

Cel mai important dintre autorii acestor însemnări regăsite e nimeni altul decât Christian VII, regele Danemarcei și Norvegiei. Textul pe care am avut șansa să-l găsim începe astfel:

Azi-dimineată m-am trezit de-a dreptul sănătos. Nici cea mai mică durere de cap, mintea liberă, lipsită de orice apăsare; în plus, îmi puteam mișca spinarea fără să gâfâi și s-o aud trosnind. Pe scurt, trec printr-o perioadă fericită cum n-am mai avut de mult. Am dat deci la o parte păturile și cearșafurile, m-am ridicat brusc din pat și m-am pomenit în picioare, într-un echilibru perfect, fără urmă de tremur.

Trebuie neapărat să profit de starea asta de-a dreptul excepțională și să mă așez imediat la masa de scris pentru a-mi continua povestea. Ce poveste? Povestea vieții mele! N-am nici o clipă de pierdut, sar și peste îmbrăcat, îmi pun doar halatul și scriu depănând tot ce-mi oferă creierul meu, care, în asemenea rare momente, e dispus să-și amintească toate acele lucruri care, de cum revine criza, îmi dispar din minte de parcă orice gând s-ar prăbuși într-o văgăună fără fund. În acest scop, pentru așa-zisele biografii ale oamenilor ce dețin puterea – cum s-ar părea că e și cazul meu, cel puțin pe hârtie –, se angajează în mod normal povestitori

de profesie, așa-numiții biografi, oameni care de obicei scriu după tipare deja învechite, înșirând o serie de locuri comune și lingușeli insuportabile, care fac din orice suveran o marionetă căreia i se atribuie isprăvi pe cât de tumultuoase, pe atât de mincinoase. Eu îmi doresc o istorie adevărată, dacă se poate spusă fără emfază, dar oricum lipsită de retorică și de fabulații, motiv pentru care mi-o și scriu singur.

Iată deci scrierile secrete pe care mi le dictează memoria, am pus pe hârtie deja vreo cincizeci de pagini. Sunt gata! Totuși, înainte să încep, așa cum fac întotdeauna, le recitesc, corectez greșelile și completez întâmplările cu fapte noi care vin către mine plutind ușor, ca prin farmec.

Prins în poveste și în afara ei

Citesc:

Mă numesc Christian și sunt de religie luterană. Am în jur de treizeci de ani, nu-mi amintesc exact, dar mă indispuie să cer informații despre nașterea mea servitorilor sau curtenilor. Am venit pe lume la Copenhaga, în palatul regal îmi închipui, iar orașul trebuie să fi fost acoperit de zăpadă, căci era în toiul iernii...! Cândva pe la mijlocul secolului al XVIII-lea.

Mama mea, Luiza de Hanovra, a fost prima soție a lui Frederik V, evident rege al Danemarcei. Despre ea nu-mi amintesc mai nimic, nici glasul, nici sânii care mă alăptau. De fapt, am fost imediat dat în grija unei doici, de ai cărei sânii moi și plini de lapte îmi amintesc cu exactitate, ca și de glasul ce-mi cânta ca să adorm. Mama a murit

când aveam doi ani, lucru pe care nu l-am aflat decât târziu, după mulți ani, când tata s-a recăsătorit cu o femeie nobilă, foarte frumoasă, dar lacomă și lipsită de omenie, Juliane Marie de Braunschweig-Lüneburg, despre care mă voi strădui să vorbesc pe larg în curând. Deocamdată voi spune doar că descoperirea acestei doamne, care părea ivită din legenda mitică a unui vechi povestitor scandinav, a fost pentru mine extrem de neplăcută. Era chiar maștera din basmele crude născocite anume pentru a înspăimânta copiii.

În ziua când, după un an, mama mea vitregă l-a născut pe primul ei fiu, am avut un cumplit puseu de febră, desigur nu din pricina acelei nașteri. Chemat de urgență, medicul a decretat că pesemne nu e nimic grav, ci pur și simplu un fenomen normal, firesc în dezvoltarea unui copil. Dar, vai, diagnosticul era total greșit, iar eu nu mi-am revenit decât după luni întregi petrecute în stare de semi-conștiență.

La început, părea că am reușit să trec peste starea mea disperată, ba chiar mi s-a permis să ies în parcul palatului împreună cu alți copii de la Curte ca să mă joc, să alerg și să mă întorc la o viață normală. Mi s-a permis chiar să călăresc un mânz domesticit de grăjdarii palatului, pe care regele însuși mi-l dăruise ca să sărbătorească vindecarea mea. Pe lângă toate astea, am fost dat pe mâna unui profesor ca să învăț să scriu și să deprind artele, matematica și filozofia, așa cum se cuvine unui prinț.

E greu de crezut, dar rolul de școlar îmi oferea o mare satisfacție și o desfătare pe măsură. Am descoperit că-mi place nespus să citesc și să povestesc ținând o pană în mână. Profesorul era plin de răbdare și tobă de carte. Mă însoțea pretutindeni pe vastele domenii regale. Navigam cu o

barcă de-a lungul unor mici râuri până în portul înțesat de vapoare care porneau în larg, încrucișându-se cu altele care acostau la cheiurile pline de marinari și călători.

Din când în când mă lua cu leșin și la scurtă vreme mă prăbușeam pierzându-mi cunoștința. Tutorele meu mă lua atunci în brațe de parcă mi-ar fi fost tată, un gest pe care tatăl meu adevărat nu-l făcuse nicicând.

Cu prilejul fiecărei crize veneau să mă vadă mereu alți savanți în domeniul creierului. Adesea ei organizau un consult și îmi pipăiau craniul, ca și cum ar fi avut de-a face cu un pepene și ar fi vrut să vadă dacă e copt sau nu.

Totul lua sfârșit de fiecare dată cu o dispută înverșunată în care se rosteau cuvinte grele și la capătul căreia întotdeauna cineva propunea să fiu supus unei trepanații craniene ca să elibereze acele umori gazoase care, cu siguranță, apăsând asupra circumvoluțiilor cerebrale, pricinuiau cumplita maladie. Discutau de față cu mine, ca și cum eu nici n-aș fi existat, încredințați că folosind termeni latinești puteau să nu acorde persoanei mele nici cea mai mică atenție. Așa se face că la un moment dat mi-am ieșit din fire și am urlat: „Să vă spun ceva, domnilor savanți. Sunt de acord cu voi, boala nu se poate rezolva decât printr-o trepanație: nu există alt leac, luați deci trepanul și vârâți-l, dar nu în capul meu... ci în curul vostru!“ Expresie nu prea demnă de un rege!

Într-una din zilele, tot mai rare, în care mă aflam într-o stare să-i zicem favorabilă, eram din întâmplare în parcul palatului de la Frederiksberg călare pe mânzul dăruit de tatăl meu. Ceva pesemne că l-a neliniștit pe mânz, căci s-a cabrat și a zvârlit din copite exact în clipa când o mamă trecea pe cărare cu un copilaș de mână.

Micuțul s-a speriat și a încercat s-o ia la fugă, dar împiedicându-se, a căzut la pământ. La rândul ei, mama, înspăimântată, a rămas țintuită locului. Eu am coborât din șa și am alergat să ridic copilășul. Doamna mi-a mulțumit și mi-a zis în chip de salut: „Vă rămân profund îndatorată, prințe.“ Apoi s-a îndepărtat, și atunci l-am auzit pe copil zicând: „Mamă, ăsta nu e fiul nebun al regelui?“

„Taci, fiule! O să te audă!“ i-a răspuns femeia.

Așa am aflat că pentru toată lumea eu eram deja cel dintâi nebun regal.

O ficțiune e mai plăcută decât realitatea

Zilele treceau, iar eu stăteam închis în odăile mele care dădeau spre parcul palatului. Într-o seară, străbătând coridorul care duce la sala cu baia zisă de bronz, am observat că tatăl meu împreună cu mama mea vitregă se pregăteau să părăsească palatul. Erau radioși și purtau veșminte croite și cusute de curând. Noua soție a tatălui meu purta pe degete inele cu pietre prețioase ce aparținuseră probabil mamei mele. Detaliul ăsta m-a înfuriat. O socoteam o hoară. Regele era vesel, iar mama mea vitregă, lucru foarte rar, zâmbea încontinuu. Însuflețirea lor a stârnit în mine dorința de a-i urmări oricare ar fi fost locul în care mergeau în seara aceea.

I-am cerut valetului să mă ajute să îmbrac hainele de ceremonie. Mi-am făcut curaj și am pornit-o către marea sală a palatului, i-am cerut lacheului să-mi găsească o caleașcă, dar acesta m-a informat că în clipa aceea nu era nici una disponibilă. Eu îmi aminteam totuși, de parcă

mi-ar fi fost gravat în memorie, de un landou de paradă cu multe perechi de vizitii, aflat în remiza de trăsurii a palatului. Am coborât în remiză și, ajuns acolo, am tăbărit pe vizitiul-șef, reușind printr-o înșelăciune să-l fac să-mi dezvăluie unde se dusese tatăl meu împreună cu regina. I-am spus că regele își uitase acasă lornieta și că trebuia neapărat să dau de el ca să i-o înmânez. Însoțindu-mă în caleașcă, vizitiul-șef mi-a dezvăluit că ambii mei părinți se duseseră la deschiderea stagiunii teatrului din oraș, a cărui construcție fusese poruncită chiar de tatăl meu: Teatrul Regal din Copenhaga.

Am pătruns în clădirea teatrului, asemănătoare cu un palat, pe la intrarea artiștilor și m-am pomenit brusc în dosul scenei. Mașiniști și maeștri de lumini terminau de aranjat decorul, ridicând candelabrele și aprinzând nenumăratele lumânări: am aflat apoi că era vorba de o operă bufă în stil italian, cu acrobați, balerini și, bineînțeles, cântăreți. Am luat loc în culise lângă regizor, care s-a ridicat în picioare ca să-mi cedeze taburetul său, l-am rugat să rămână și să-mi facă rost de un scaun ca să pot urmări spectacolul chiar de acolo, din mijlocul scenei.

Era prima oară când asistam la un spectacol de genul ăsta: am fost impresionat de efectele scenice care urmau unul după altul, ca într-un carusel magic. Era acolo și orchestra cu un număr incredibil de muzicieni care cântau uvertura și muzica baletelor. Scena se schimba pe neașteptate: de sus erau coborâte fundaluri, din părți apăreau pereți de palate, iar de jos urcau ferestre și portaluri. De acolo de unde mă aflam, puteam vedea și fața, și reversul acelor manevre. Le descopeream trucurile de care am fost uluit și fascinat. În toată acea magie, mimii și dansatorii se mișcau cu o extraordinară ușurință.